

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione

Eusebius <Caesariensis>

[Augsburg], 1522

VD16 E 4299

Quod solum Hebræorum genus ueram sequæbatur pietatem. Cap. ij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34477

nihil fere immortalitate animi sentientes, nec aliquid præter hæc uisibilis cogitantes, corporum uoluptate felicitatem terminarunt, adeo ut quasi maxima deorum uoluptas ab eis coleretur, ac propter uoluptatem uitam optabilem ducerent. Quare alij Solem & Lunam & reliquas stellas, a quibus hanc uitam dari putabant, alij terræ fruges, & reliquas mundi partes, unde non paruam se uoluptatem capere uidebant, deos & auctores omnium rerum esse prædicarunt, alij non ueriti sunt titillationem sensuum Cupidinem & Venerem non sibi solum, uerum etiam cæteris dijs proposuisse, alij principes ac Tyrannos, quibus eis uoluptati fuerunt, & uiuos adorarunt, & post mortem in cælum ascendisse crediderunt, alij malignos quosdam spiritus, qui cupiditates eorum incendebant, & culti uoluptatibus explebant, uenerati sunt, alij huius religionis falsitatem perspicientes, non esse deos omnino arbitratii sunt, alij multo impudentius cæteris, summum bonorum omnium, summamque beatitudinem ipsam uoluptatem esse crediderunt, cui quasi supremæ deæ seruire perpetuo non erubescerent. Nam & eorum mulieres, ut sacer Apostolus dicit, mutarunt naturalem feminæ usum in eum, qui est præter naturam, Mares autem etiam similiter spreto naturali usu, alter in alterum exarserunt, masculi in masculos turpitudinem operantes, & erroris eorum mercedem in se ipsis capientes. Ita Græci simul & Barbari, docti omnes atque indocti, laudibus & hymnis tam in deorum solennitatibus, quam in publicis spectaculis uoluptatem efferebant. Fornicationis enim uitium, est idolorum exquisitio. Tanto enim errore impliciti, mala malis addebant. In nephandis nuptijs parentes cum liberis, ac mares cum maribus sceleratissime uitam trahentes, ac ipsas immanes bestias turpitudinis cumulo longe superantes. Quæ omnia a philosophis & hystoricis suis confirmata sunt.

Quod solum Hebræorum genus ueram sequebatur pietatem. CAP. II.

Solum autem Hebræorum genus inter tot tantosque errores ab uno uoluptatis collo, tanquam hydra in diuersa capita profusus, ueram pietatem secutum est. Hebræi enim soli præ sanctamque consideratione primum elementa, & quæ ab elementis composita sunt, Solem similiter & Lunam, & cæteras stellas, & cælum ipsum non solum deos non esse, uerum etiam animæ penitus expertia iudicauerunt.

p carunt.

carunt. Deinde quoniam neq; a lapidibus casu unq; sine artifice do-
 mus aedificari, nec pannus absq; texente fieri, nec nauis sine guber-
 natore nauigare potest, cū animalibus atq; irrationalibus, & substātijs
 animatis atq; inanimatis plenum hunc modum uiderent, non absq;
 sapientia dei hec omnia facta putantes, a magnitudine atq; pulchri-
 tudine creaturarum puritate mentis, creatorem omnium immorta-
 lem ipsum atq; inuisibilem cognouerūt. Cum autē non cōtemnen-
 dam totius partem hominē esse uiderent, partem eius præcipuam,
 animā uidelicet uerum hominem, corpus yō quasi hominis indu-
 mentū esse affirmarunt. Quare maiorem curam cultui animę affer-
 re non dubitarunt, creatori hoc deo placere arbitrātes, quia genere
 hominum nō corporis robore sed animi ratione omnia, quæ in ter-
 ris sunt, gubernari constituit. His fundamentis iactis, corpus qdem
 & quę corporis suauia sunt, non maioris q̄ reliqua pecora fecerunt.
 Animum autē, qui rationalis atq; intellectuus est, quiq; ad similitu-
 dinem dei creatus est, summo studio excoluerūt, nec quicq; uerum
 bonum p̄ter bonorum omnium largitorem deum credentes, extre-
 mum finem summamq; beatitudinē in cognitione atq; cōiunctio-
 ne dei posuerunt, qui solus humanæ uitæ rerumq; omniū causa est.
 Quare illum solum deū cognoscere, illi se soli uitæ puritate coniu-
 gere studuerunt, ac pietate uerac; in deum religione altissimi sacer-
 dotes genus electum atq; regium, & gens sancta alijsq; similibus ap-
 pellationibus digni uisi sunt. Cur igitur rephendendi nos sumus, q̄
 hæc Græcorum, Aegyptiorum, Phœnicum, cæterarumq; gētiū
 nugis præposuimus. In tantum autē uirtutis multi ex genere ipsorū
 peruenerunt, ut angelorum uisione, diuinisque oraculis non syllo-
 gismis neq; coniecturis instituerent, ut quę futura erant, plerumq;
 gratia dei repleti, quasi presentia uiderent. Hæc anteq; Græcorū no-
 men esset, imo uero etiā ante Mosē, & ante Iudæorum genus pri-
 scis Hebræis innotuerunt. Post enim Mosē a Iuda Iudæi appellati
 sunt. Hebræi uero ab Hebere, a quo Habraam originē traxit. Mul-
 tis ante Mosē sæculis absq; lege aliqua scripta, pie sancteq; uiue-
 bant, absq; doctrina legum oraculis ueritatem diuinis & mētis acu-
 mine magnitudineq; animi consecuti. Primus uero apud eos exi-
 mius ille Theologus Mosēs scripta reliquit, qui diuinitus antequā
 leges

leges poneret, maiorum uitas animis hominum impressit. Ita bonorum præmijs, & impiorum supplicijs ad amplectendam uirtutem, & fugiendam impietatem exhortatus, leges eadem in medium proposuit. Iudicauit etiam, ne forte difficillima legis præcepta Iudei ducerent, atque ab illis resilerent præscorum exempla esse præponenda, ut omnibus pateret absque legum mandatis, sola ratione nixos, optime maiores Iudeorum uixisse, atque ideo non esse sibi difficile uitas illorum imitari, si paria diuinitus consequi præmia desyderarent.

Compendiose nonnullorum Hebræorum uitæ narrantur.

CAPVT III.

Non est autem ab re compendio, uitas illorum a Mosaica scriptura exceptas percurrere. Nam quemadmodum ab Aegyptijs Aegyptiam, a Phœnicibus Phœniciam Theologiam, & a Græcis Græcam. Sic & ea, quæ ab Hebræis dicuntur, ab illis ipsis petenda sunt. Non enim aliunde quam a Philosophis opiniones philosophorum narratur, nec medicina ab alijs quam a medicis perdiscenda est. Vt igitur Hebræorum scriptura docet, ante diluuium post primam originem hominum, multi iusti deoque amici homines fuerunt, quorum primus nomen domini dei sperauit inuocare: Quibus uerbis ostenditur, quod nihil aliud ille quam creatorem dominum & deum secutus fuit, quem credebat non solum uirtute sua a non simpliciter ante cuncta produxisse, uerum etiam tanquam magnæ ciuitatis dominum uniuersa regere atque gubernare, atque ideo cæteris omnibus contemptis, sperauit inuocare nomen domini dei. His duabus appellationibus, creatoris atque gubernatoris totius uirtutem amplexus. Quare primus homo uerus apud Hebræos describitur. Enos enim uocatus est, quod latine uerus homo interpretatur. Neminem enim putant uerum esse hominem præter eum, qui uerum deum & cognoscit, & pie colit, alios uero nihil a pecoribus differre arbitrans, quæ uidelicet ueluti bestię ad terram proni, uentri & Veneri obediunt, quorum alios lupos, alios canes, alios porcos, alios serpentes, uaria quædam uitiorum similitudine scriptura Iudeorum appellare consueuit. Quemadmodum si quando communiter genus hominum appellandum est, commodissima similiter uocis appellatio Adam significauit, quo nomine a terra natus designatur. Primus igitur iu-

p ij storum